

Rapportage validatie NDFF 2015

16-03-2016
Versie 1.0

Inhoud

1	Validatie 2015	3
1.1	Aanpassingen in de automatische validatie bij de NDFF	3
1.2	Algemeen/data bronnen	3
1.3	Aantal validaties	4
1.4	Ontwikkelingen	4
1.5	Toekomst	5
2	Samenvatting van de validatie per soortgroep	6
2.1	Bijen, wespen en mieren	6
2.2	Dagvlinders	6
2.3	Kreeften en beleidsrelevante soorten	6
2.4	Libellen	6
2.5	Macro-nachtvlinders	7
2.6	Microlepidoptera	7
2.7	Mossen en korstmossen	7
2.8	Reptielen, amfibieën en vissen	7
2.9	Paddenstoelen	8
2.10	Snavelinsecten	8
2.11	Sprinkhanen en krekels	8
2.12	Vaatplanten	8
2.13	Vliegen	9
2.14	Vogels	9
2.15	Weekdieren	9
2.16	Zoogdieren	9

1 Validatie 2015

Op 26 maart 2015 heeft een soortgroepcoördinatoren (SGC) overleg plaatsgevonden in Nijmegen, waar alle SGC aanwezig waren. Hier werd de opdrachtbrief toegelicht omdat de werkwijze enigszins anders is geworden dan voorgaande jaren toen de GaN nog opdrachtverlener was. Nu is dat BIJ12 geworden. Veranderd is ondermeer dat de soortgroepcoördinatoren nu per kwartaal hun uren moeten verantwoorden en een rapportage aanleveren. Deze rapportage wordt in de commissie kwaliteitborging besproken en issues die betrekking hebben op het validatie proces worden hier opgepakt (en later opgelost), issues m.b.t. de techniek moeten gemeld worden bij de helpdesk.

Het beschikbare budget is bestemd voor de aansturing van de validatieteams, middels de verantwoording komt er meer zicht op de besteding van dit budget. Ieder jaar wordt een validatoredag georganiseerd om kennis te delen en nieuwe inzichten te presenteren. Hierbij wordt van alle SGC verwacht dat ze aanwezig zijn.

De validatiecoördinator heeft afgelopen jaar geregeld contact gehad met de verschillende SGC. Binnen enkele validatieteams speelde soms issues m.b.t. validatietechniek. Deze zijn inhoudelijk naar de helpdesk gestuurd. Ook het bijhouden van de rechten voor validatoren om te kunnen valideren (of niet meer) verdiende aandacht. Op de website van de NDFF worden de validatieteams en hun validatoren gepresenteerd. Dit jaar is gekozen om een naamsverandering van teams door te voeren, er is nu één team nachtvinders benoemd omdat de validatoren vaak of micro's dan wel macro's of beide groepen valideren. Voor de presentatie naar buiten is dit veel duidelijker. Inhoudelijk wordt met de soortexperts afgestemd door de twee SGC's van de subgroepen.

1.1 Aanpassingen in de automatische validatie bij de NDFF

We hebben nu 5 jaar ervaring opgedaan met de automatische validatie. Om de grote achterstand te verminderen, vooral van algemene soorten, is in overleg met de commissie kwaliteitsborging besloten om de referentieperiode van vaatplanten (en mogelijk ook voor mossen en korstmossen) van 5 naar 10 jaar te zetten. Hierdoor komen veel meer (90% i.p.v. 80%) van de waarnemingen door de automatische validatie. De **verruiming** van de tijdsperiode van referenties levert geen significant verhoogde kans op de fout dat soorten onterecht goedgekeurd worden buiten hun verspreidingsgebied, het primaire risico van automatische validatie. De belangrijkste reden om een periode van tien jaar te kiezen, is dat flora in Nederland in een periode van circa 30 jaar landsdekkend wordt uitgevoerd. Bij een goede spreiding van de waarnemingen zijn er na tien jaar voldoende referentiewaarnemingen gedaan om alle waarnemingen van algemene soorten automatisch te kunnen valideren. Voor fauna zal de referentie op 5 jaar blijven staan vanwege de mobiliteit en het verspreidingsvermogen van de soorten binnen deze groep organismen.

1.2 Algemeen/data bronnen

Grote bronbestanden zoals van de provincie Utrecht zijn grotendeels gevalideerd. Het inladen van dergelijke bronnen kent veel aandachtspunten. Het inladen van de sportvisserij-data en data van de waterschappen zijn hiervan voorbeelden. Via de verschillende databanken worden andere labels en velden aan dezelfde waarnemingen hangen. Hierdoor komen de waarnemingen dubbel in de NDFF en bovendien worden validatoren belast met waarnemingen die ze al hebben gevalideerd. Ontdubbelen blijkt hierdoor dan niet mogelijk. In 2016 zal bekeken worden hoe de gegevens uit tuintelling.nl (>30.000 waarnemingen van amfibieën) ook in de NDFF geladen kunnen worden.

Waarnemingen via natuurontdekker zonder waarnemer / bewijs (vooral das) komen nog steeds in het validatieportaal naar voren, naast andere anonieme waarnemingen van 'testgebruikers'. Op verzoek van helpdesk worden deze standaard op niet te behandelen gezet. Deze worden per abuis geladen. Hiervoor wordt een passende oplossing gezocht.

1.3

Aantal validaties

In de tabel 1 en 2 staat het validatieoverzicht van 2015. Deze getallen komen uit de NDFF (tabel 1) en uit Waarneming.nl (tabel 2). Het blijkt dat de som van getallen op het dashboard van het validatieportaal vaak afwijkt van deze getallen. De oorzaak hiervan is lastig te bepalen, maar heeft te maken dat verschillende bronhouders op verschillende wijze inladen. De getallen van het dashboard geven in ieder geval de voortgang aan en bieden overzicht om direct naar de waarnemingen door te klikken.

Tabel 1: aantal validaties ingeladen in de NDFF

Validatie	via Telmee.nl	via Waarneming.nl
handmatig	1.828.084	864.043
automatisch gevalideerd	2.768.255	4.279.715
nog te valideren	142.373	536.646
buitenland	29.371	488
totaal	4.768.083	5.680.892

In 2015 zijn in totaal ruim 10,4 miljoen gevalideerde waarnemingen ingeladen, waarvan bijna 2,7 miljoen handmatig door validatoren zijn gevalideerd. De meeste validaties komen uit de grote soortgroepen, vogels, planten, zoogdieren en vlinders. Inmiddels zijn er bijna 200 validatoren (incl. admins van Waarneming.nl) betrokken bij de validatie.

Tabel 2: aantal validaties op Waarneming.nl

Validatie	mutatie 2015	alle waarnemingen 2015
handmatig	2.582.913	1.976.370
automatisch gevalideerd	4.430.229	2.374.137
nog te valideren	3.308.425	3.165.880
buitenland	n.v.t.	n.v.t.
totaal	10.321.567	7.516.387

De kolommen in tabel 2 verschillen van elkaar. De kolom mutatie geeft ook waarnemingen die in 2015 zijn aangepast en doorgaans ook opnieuw zijn gevalideerd. Deze kolom geeft het beste beeld van de arbeidsintensiteit. De tweede kolom bevat de waarnemingen die in 2015 zijn ingevoerd.

Uit tabel 2 blijkt dat er veel meer waarnemingen op Waarneming.nl handmatig zijn gevalideerd, dan zijn ingeladen in de NDFF. Mogelijk dat een deel van de waarnemingen wel handmatig gevalideerd is, maar niet is goed gekeurd of niet mogen worden doorgeladen (van de waarnemer zelf) naar de NDFF. Dit verschil wordt in ieder geval onderzocht. Duidelijk is in ieder geval dat de validatoren en admins een behoorlijke inspanning leveren om valide te krijgen.

De automatisch gevalideerde waarnemingen op Waarneming.nl wordt goed doorgeladen naar de NDFF.

Rond de validatoredag wordt ieder jaar onderzocht wie meer dan 1000 validaties op zijn naam heeft staan. Deze inzet wordt beloond met een Crossbill Guide naar keuze. Dit jaar kwamen 118 validatoren in aanmerking voor deze attentie. Een kleine stijging t.o.v. vorig jaar.

1.4

Ontwikkelingen

In het kader van validatie is de validatiecoördinator vrijwel altijd betrokken bij nieuwe releases van het validatieportaal. De wijzigingen zijn gecommuniceerd met de SGC. Ook als bulk data werd ingeladen werden de SGC verwittigd via de helpdesk. (Dit ging niet altijd vlekkeloos, maar wordt gaande weg steeds beter).

Afgelopen jaar is ook benadrukt dat voor sommige soorten belangrijk is om dubbelsoorten aan te geven. Een sterk voorbeeld hiervan is een waarneming van een marter. Voor beleid is het belangrijk om te weten dat er een marter voorkomt, of dit nu een steen- of een boommarter is. Belangrijk is dat een validator dan niet de waar-

neming op onzeker zet omdat de soort niet kan worden bepaald. Een dubbelloot biedt uitkomst. Voor vleermuizen geldt dat bijvoorbeeld ook.

De SGC zijn gevraagd om 10 waarnemingen aan te leveren met diverse beoordelingen. Dus goed-, afgekeurd zowel handmatig dan wel als resultaat uit de automatische validatie. Deze zijn getest met de nieuwe kennisregelmodule om te zien of het systeem hetzelfde resultaat geeft. Na een kleine aanpassing zijn de resultaten van de nieuwe module vergelijkbaar. In 2016 gaat de nieuwe kennisregelmodule in productie.

1.5

Toekomst

Voor 2016 is een nieuw voorstel ingediend en heeft BIJ12 wederom opdracht verleend voor de ondersteuning van de validatie. Op 7 oktober is de validatoredag gepland. Deze valt weer op een vrijdag, deze dag blijkt het meest gunstig en de locatie is ook weer in Dierenpark Amersfoort.

In 2016 zullen de SGC een instructie krijgen voor de kennisregelmodule. De validatiecoördinator heeft iedere week overleg met Renée Bekker en in navolging daarop worden alle SGC op de hoogte gehouden.

2 Samenvatting van de validatie per soortgroep

Per soortgroep worden enkele aspecten van afgelopen jaar uitgelicht.

2.1 **Bijen, wespen en mieren**

Dit validatieteam is een beetje uit beeld geraakt door het nieuwe voorstel van EIS begin van 2015. Toen is de indeling van validatieteams enigszins veranderd. Toch is heeft de validatie voor bijen en wespen zich volledig gericht op Waarneming.nl, waar de meeste bijengegevens binnenkomen. Alleen waarnemingen met foto's worden gevalideerd en hierbij wordt niet gewerkt met kennisregels o.i.d. Hoewel er een flinke achterstand is uit voorgaande jaren, worden vooral de recente gegevens verwerkt, omdat het al moeite genoeg kost om dit bij te houden.

2.2 **Dagvlinders**

De validatie verloopt goed en kent nauwelijks achterstanden. In 2015 is een nieuwe soort voor Nederland ontdekt. De soortnaam is toegevoegd in de NDFF en bij extra controle bleek eerder in het jaar deze soort al een keer gefotografeerd te zijn. Gedurende het gehele jaar worden geregeld steekproeven genomen door de vreemde stippen op de verspreidingskaartjes te controleren. Hierdoor worden soms inlaadfoutjes ontdekt.

Momenteel loopt er een discussie over de beoordelingscommissie van Dagvlinders, omdat veel waarnemingen tegenwoordig voorzien zijn van bewijslast. Het lijkt er op dat de BBD wel in stand blijft om discutabele waarnemingen af te handelen.

2.3 **Kreeften en beleidsrelevante soorten**

Momenteel is een klein team validatoren actief op (grotendeels) Waarneming.nl en het validatieportaal voor het valideren van de invasieve kreeften (acht soorten) en beleidsrelevante (aquatische) ongewervelden (vliegend hert, twee waterkevers en zes 'typische soorten' van beschermde habitatrichtlijngebieden). Op het validatieportaal heeft een tijd de validatie stilgelegen vanwege problemen met de foto-beoordeling, dit is inmiddels verholpen en er wordt weer gevalideerd. Voor het gemak gaat deze groep komend jaar verder onder de noemer macrofauna, waar de kreeften een onderdeel van zijn.

In 2015 is overzicht gemaakt van de soorten/groepen die binnen het aandachtsgebied van dit validatieteam vallen. Op basis van de lijsten met aquatische taxa zoals gebruikt binnen de kaderrichtlijn water (o.a. TWN, Taxa Waterbeheer Nederland) zijn in totaal 224 families met geïdentificeerd met ongewervelde vertegenwoordigers in brak tot zoet water. Daarvan zijn 89 families geselecteerd die in aanmerking komen voor validatie op basis van de volgende criteria:

- (vrijwel) alle vertegenwoordigers van deze familie leven in zoet water;
- binnen de familie zijn (veel) vertegenwoordigers te determineren vanaf (veld)foto's (NB: dus geen dansmuggen of mijten);
- geen libellen of vlinders (die hebben een eigen team).

De 89 geselecteerde families omvatten in totaal 958 soorten, iets minder dan de helft van het totaal aantal macrofauna taxa (circa 2300).

2.4 **Libellen**

In augustus dit jaar is Anne Hueber overleden. Zij was afgelopen jaren de top-validator en heeft meer dan 100.000 foto's gecontroleerd. Om haar inspanning te kunnen "vervangen" is het validatieteam in september 2015 sterk uitgebreid. Sinds september 2015 is er dan ook sprake van een nieuw validatieteam. Voor 2016 staat er een leuk uitje voor de validatoren gepland om ze te bedanken voor hun inzet en kennis te delen. Voor 2016 wordt de validatie op beide portalen meer universeel. In de winter 2015-2016 wordt de validatie aangepast en wordt het de beoordelingscommissie CWNO afgeschaft, omdat bijzondere soorten tegenwoordig met bewijslast worden ingediend. Er zijn geen achterstanden in te valideren records.

2.5 Macro-nachtvlinders

Op het validatieportaal is geen achterstand, terwijl op Waarneming.nl een toename is van waarnemingen. De automatische validatie zal daar moeten worden aangepast om het aantal handmatig te valideren waarnemingen te beperken. Hiervoor wordt gewacht op het kennisregelportaal zodat op beide validatieportalen de regels hetzelfde kunnen worden ingesteld. Op Noctua vindt validatie plaats via het systeem van Willem Ellis, wenselijk was om dit te gebruiken bij de automatische validatie op de NDFF, maar dat blijkt niet goed mogelijk. Er is besloten om de beoordelingscommissie voor deze soortgroep niet meer als zodanig te benoemen. Er is voldoende overleg tussen de validatoren en bij sterke twijfel of bij bijzondere waarnemingen worden altijd meerdere experts benaderd.

De validatoren hebben veel onderling contact en houden discussies bij via het forum. Ze kwamen bijeen op de landelijke dag van De Vlinderstichting en kort daarna voor overleg. Op de validatoredag was gezamenlijk overleg met het validatieteam micro-nachtvlinders. In 2016 zal een validatieteam nachtvlinders worden gepresenteerd op de website van de NDFF. Inhoudelijk zullen de taken tussen de coördinatoren van beide validatieteams worden verdeeld. Er zijn dit jaar twee nieuwe soorten nachtvlinders toegevoegd aan de soortenlijst.

2.6 Microlepidoptera

De validatie van micro's gaat verloopt goed, hoewel er nog wel wat achterstanden zijn op beide portalen. Afgelopen jaar was onduidelijk wie nu precies micro's valideerde. Op de validatoren dag zijn goede gesprekken gevoerd om de structuur helderder te krijgen en de relatie t.o.v. het validatieteam macro-nachtvlinders inzichtelijk te krijgen. Omdat de wereld van nachtvlinders niet voor iedereen duidelijk is, wordt op de website van de NDFF één validatieteam nachtvlinders gepresenteerd. Het voorstel ligt om in 2016 de inhoudelijke taken tussen de coördinatoren van de micro's en macro's te combineren en te verdelen naar rato. Hierdoor wordt de communicatie tussen alle validatoren en de twee soortgroepcoördinatoren gestructureerd. Zeker omdat op Waarneming.nl deskundigen zowel micro's als macro's valideren en daar geen onderscheid wordt gemaakt in deze twee groepen.

2.7 Mossen en korstmossen

Bij mossen en korstmossen zijn geen grote achterstanden in de validatie. Het validatieproces is arbeidsintensief omdat waarnemingen vaak niet kloppen (ongeveer 30%) en steeds overleg nodig is met de waarnemer. Waarnemingen zonder foto zijn lastig te beoordelen.

De BLWG laadt wekelijks (gevalideerde) gegevens in de NDFF. De validatie gebeurt via specialisten die bevestigingen van determinaties van een bijzondere vondst melden aan de databankbeheerder. (kwaliteitshandvest 2014, met controleprocedures).

De BLWG organiseert jaarlijks een korstmossenweekend waar ook actieve validatoren voor worden uitgenodigd. Korstmossen vormen veruit het grootste deel van de handmatig te valideren waarnemingen. Ook stimuleert de BLWG het bijwonen van excursies met specialisten bij de online-validatoren, en het leiden van excursies door specialisten.

2.8 Reptielen, amfibieën en vissen

Waarnemingen van deze drie soortgroepen komen hoofdzakelijk binnen via de invoerportalen www.telme.nl, Waarneming.nl, vanuit de drie meetnetten en via de loader. Het laden via de loader gebeurt bij RAVON. Er zijn hierin achterstanden weggewerkt. Interne projecten worden via mappen ingeladen als daglijstjes. Binnen het verspreidingsonderzoek is in 2015 een nieuwe invoermodule in gebruik genomen waarbij ook daglijsten worden geproduceerd.

RAVON organiseert jaarlijks de RAVON-dag, inventarisatieweekenden en excursies waarbij validatoren elkaar regelmatig treffen. Op forums en social media (Facebook en Twitter) wordt onderling kennis uitgewisseld en worden discussies begeleid. En voor specifieke inhoud worden bijeenkomsten of overleg gepland.

2.9 Paddenstoelen

De validatie van waarnemingen met foto's op Waarneming.nl verloopt goed en de discussies via het forum worden goed begeleid. Het vinden van validatoren om de achterstand in te lopen blijft moeilijk, omdat er weinig deskundigen beschikbaar zijn. Het vinden van validatoren blijft moeilijk. Veel deskundigen van de Nederlandse Mycologische Vereniging hebben weinig affiniteit met Waarneming.nl en Tel-mee/NDFF, waardoor ze ook niet willen valideren. Vanuit de validatiecoördinatie zal hierover (samen met Melchior) met de NMV worden gesproken. Melchior valideert de waarnemingen met foto's op het validatieportaal en zoekt naar uitbreiding van validatoren.

De nieuwe standaardlijst is in gebruik en in 2015 zijn de zogenaamde "validatiecriteria" van de NMV geïmplementeerd. Nu wordt bij soorten aangegeven of er microscopisch onderzoek of herbariummateriaal als bewijs moet worden verzameld. Er wordt geen gebruik gemaakt van de automatische validatie in de NDFF. Een voorstel bij Waarneming.nl om gebruik te maken van ervaring die de waarnemer eerder heeft opgedaan bleek technisch niet haalbaar.

Op 31 januari 2015 was een bijeenkomst in Driebergen, waar over (automatische) validatie en werven van nieuwe validatoren werd gesproken en een veldbezoek werd afgelegd.

2.10 Snavelinsecten

Het validatieteam Snavelinsecten is in 2015 opgestart en was oorspronkelijk niet begroot. Na een herverdeling is voor deze groep toch actief een team opgestart omdat tot deze soortenrijke groep schadelijke soorten en enkele invasieve exoten behoren. Bovendien worden ook betrekkelijk veel waarnemingen ingevoerd. Er is overzicht gemaakt van de betreffende soorten en er zijn verspreidingskaarten gemaakt ter ondersteuning van de validatie. De focus voor validatie ligt vooral op de wantsen, die in 2015 grotendeels zijn gevalideerd (foto-waarnemingen).

Helaas is er weinig specifieke kennis aanwezig. Daarom is op 30 oktober een bijeenkomst gehouden om potentiële validatoren te trainen en de mogelijkheden voor validatie te bespreken. Het blijkt dat waarnemers bijgebracht moet worden welke details ze op de foto moeten zetten voor een zekere determinatie.

2.11 Sprinkhanen en krekels

De meeste sprinkhanenwaarnemingen komen binnen via Waarneming.nl. Hier zijn vrijwel geen achterstanden. Via het forum van Waarneming.nl en via de mail vinden regelmatig discussies plaats over moeilijke soorten. Bij de NDFF ontstond een flinke achterstand; de oplossing hiervoor ligt bij het aanpassen van de validatieregels voor de automatische validatie. De kennisregels voor de automatische validatie op de NDFF zijn opnieuw ingesteld en de openstaande waarnemingen zijn opnieuw geladen en gevalideerd. In het kader van de voorbereiding van de nieuwe sprinkhanenatlas is in de eerste helft van 2015 veel contact geweest tussen de auteurs, waaronder alle validatoren. In 2015 is deze publicatie verschenen.

2.12 Vaatplanten

Voor deze grote groep soorten zijn 46 validatoren betrokken en zijn meer dan 60.000 waarnemingen gevalideerd. De enorme achterstanden flink gereduceerd, door verbeterde validatieregels. Zo is de referentie van 5 naar 10 jaar (bij beide portalen) gezet en dat puntwaarnemingen ook km-hokwaarnemingen kunnen valideren en andersom. Het is zeer wenselijk om de validatiestatus van de NDFF ook op Waarneming.nl terug te zien en dat terugkoppeling naar de waarnemer ("uw waarneming is goedgekeurd") belangrijk is om mensen gemotiveerd te houden. Op de validatoredag heeft de soortgroepcoördinator een presentatie gegeven over de kennis die nodig is bij het valideren en die het valideren oplevert. Hier waren 14 vaatplantvalidatoren aanwezig en is gesproken over het instellen van verbeterde kennisregels bij Waarneming.nl en de omgang met verwilderde, ingezaaide en aan-geplante planten. Helaas is de bijeenkomst over het kennisregelportaal nog niet doorgegaan.

Het is moeilijk om zo'n groot team van validatoren actief en gemotiveerd te houden. De soortgroepcoördinator zou graag regionale validatorenbijeenkomsten organiseren, dan worden meer mensen betrokken bij de validatie.

2.13 **Vliegen**

Een beperkt aandeel waarnemingen van vliegen en muggen (Diptera) wordt gevalideerd. Deze groep omvat ruim 5.000 soorten en voor veel groepen zijn geen experts die foto beoordelingen kunnen doen. Middels het atlasproject leuke vliegen (blaaskopvliegen, dazen, roofvliegen, wapenvliegen & wolzwevers, boorvliegen en aanverwanten) worden deze groepen gevalideerd. In 2015 is flinke een achterstand weggewerkt voor de zweefvliegen. Er wordt alleen op Waarneming.nl, op foto's gevalideerd (op Telmee worden nauwelijks vliegen ingevoerd). Deze soortgroep zal in 2016 onder het validatieteam bestuurders gaan vallen.

2.14 **Vogels**

De validatie van vogelwaarnemingen verloopt goed. Via Waarneming.nl wordt veel door de admins weggewerkt en op het validatieportaal zijn de achterstanden ook goed weggewerkt. Vooral recent ingevoerde waarnemingen worden nu ook snel verwerkt.

In 2015 zijn de kennisregels voor veel soorten verbeterd en onderhouden. Zo zijn de georeferenties voor zeevogels aangepast en meer soorten gedefinieerd die altijd handmatig gevalideerd moeten worden.

Broedvogelgegevens komen niet altijd correct in de NDFF, daarom zijn instructies opgesteld voor de aanbieders van deze data. Deze instructies zijn vorig jaar gepubliceerd in de nieuwsbrief van het Natuurloket. Helaas gaat de invoer nog niet altijd vlekkeloos.

Binnen het validatieteam is regelmatig overleg over bijvoorbeeld de kennisregels.

Op 29 december was een Teambuildingsdag, waarbij de stand van zaken, kennisregels (m.n. geovalidatie) en een gezamenlijke aanpak van de grote set in behandeling zijnde waarnemingen werd besproken.

De soortgroepcoördinator heeft verschillende keren uitvoerige tests uitgevoerd voor de releases van het invoerportaal. In 2016 is worden de autovalidatieregels van Waarneming.nl zoveel mogelijk gelijk gezet met de NDFF kennisregels. En wordt de referentieset verbeterd.

2.15 **Weekdieren**

De validatie verloopt redelijk goed. De bestanden van het Atlasproject Nederlandse Mollusken (ANM) zijn opgeschoond, deze zijn in de NDFF geladen en gevalideerd. Zo zijn de waarnemingen ook zichtbaar in Verpreidingsatlas.nl, waarvoor ook de validatoren inhoudelijk zijn betrokken. Dit portaal wordt eind van dit jaar geschikt gemaakt voor het Atlasproject Land- en Zoetwater Weekdieren. Verspreidingsatlas.nl zal de spil vormen voor het ANM. Op het symposium van de Nederlandse Malacologische Vereniging en wordt aandacht besteed aan de validatie en werden validatoren geworven. En validatoren kwamen bijeen op het Waarneming.nl-festival. Validatoren zijn ook actief op de Facebook pagina van St. ANEMOON en daar wordt aangespoord om de waarnemingen ook in te voeren.

Mariene organismen werden nog niet op Waarneming.nl gevalideerd. Hiervoor is inmiddels een validator aangesteld en zijn admins die nog niet in het team zitten benaderd. Voor het Monitoringproject Onderwater Oever (MOO) op de Noordzee geldt dat er door de Doggersbank expeditie die in september j.l. is georganiseerd veel waarnemingen zijn binnen gekomen. Validatie van deze waarnemingen is nog in volle gang. Het NEM-MOO-portaal is klaar en ook bijschrijfsorten kunnen nu worden ingevoerd. MOO-waarnemingen zullen nu zoveel mogelijk vanaf dit portaal worden ingevoerd en worden goed of afgekeurd, waardoor gemakkelijker meer waarnemingen kunnen doorstromen naar de NDFF. Er lopen inmiddels aanvragen om het NEM-MOO-portaal uit te breiden voor andere ANEMOON-projecten zoals LIMP en MOO-zoetwater, zodat ook die waarnemingen gemakkelijker kunnen worden gevalideerd en sneller doorstromen naar de NDFF.

2.16 **Zoogdieren**

Er is vrijwel geen achterstand en de minder eenvoudig te valideren waarnemingen worden direct overgedragen aan de betreffende soortspecialisten. Deze werkwijze werkt erg goed. Het onderlinge contact en de mogelijkheid tot overleg bij lastige determinaties verloopt prima. De zoogdier-validatoren kennen elkaar goed en heb-

ben vertrouwen in elkaars expertise. Binnen het validatieteam worden onderlinge discussies gevoerd zoals over verzamelsoorten, sporenwaarnemingen. Een bijeenkomst in september ging niet door vanwege afmeldingen. Voor een follow-up was geen interesse waardoor sommige punten per mail zijn besproken.

Voor het NDFF validatie-portaal zijn diverse wensen doorgegeven, die niet altijd direct kon worden gerealiseerd, zoals de Pop-up voor bosspitsmuizen, die apart geprogrammeerd is of de validatie van geluiden. In Nederland is een gecertificeerde opleiding voor diersporenonderzoek. De gecertificeerde sporenspecialist zou graag sporenwaarnemingen van gecertificeerde waarnemers goedgekeurd zien. De validatoren zijn het hier mee eens, maar hebben deze opleiding niet gevolgd. Afsproken is dat de sporenspecialist bij specifieke vragen wordt betrokken bij de validatie.